

**ความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการปลูกปาล์มน้ำมัน  
ของสหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด จังหวัดเชียงราย**  
**Farmers' Expectations on Oil Palm Plantations Project  
of Lanna Oil Palm Cooperative Ltd. in Chiang Rai Province**

**กฤษฎี ใจปัญญา\* วรทัศน์ อินทร์คัมพร และสุรพล เศรษฐบุตร**  
**Krite Jaipunya\*, Wallratat Intaruccomporn and Suraphol Sreshthaputra**

ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200

Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand 50200

\*Corresponding author: krite999@gmail.com

Received: January 24, 2018

Revised: April 27, 2018

Accepted: May 8, 2018

**Abstract**

The purpose of this study was to investigate expectations of farmers toward the oil palm plantation project of Lanna Oil Palm Cooperative, Chiang Rai Province, and identify the problems, threats, and restrictions of farmers participating in this project in Chiang Rai. The sample groups were a number of 175 oil palm farmers who were members of Lanna Oil Palm Cooperative in Chiang Rai. The questionnaire was used for data collections. Statistics used in this research included frequency, percentage, mean, maximum, minimum, standard deviation, and multiple regression analysis.

The study found that most farmers had a moderate level of expectations toward production such as oil palm trees at special prices, financial credits and sources for plantation, and credits for supplementary plants, shown by the mean of 2.26. Economic expectations such as regular income, price guarantee for crops, and available markets were rated at 2.60. Social expectations such as information and knowledge accessibility, academic knowledge from relevant government agencies, and supports from grouping were also rated at 1.67. The hypothesis test revealed that educational levels and genders exposed the positive relations with expectations toward production with statistical significance, whereby males had lower expectations toward production than females. Costs, educational levels, and farmer status demonstrated the positive relations while genders showed the negative relations with economic expectations in a statistically significant way. In fact, males held more economic expectations than females. Ages exposed the positive relations, but educational levels disclosed the negative relations with social expectations in a statistically significant way. Most of the problems and restrictions found among farmers were low yields per rai of land, soil degradation, insufficient water in the dry season that leads to crop damage, unclear regulations within the cooperative, and planning for crop prices.

**Keywords:** expectations, oil palm, Lanna Oil Palm Cooperative Limited

## บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการปลูกปาล์มน้ำมันของสหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด จังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จังหวัดเชียงราย จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคาดหวังด้านการผลิตในระดับความคาดหวังปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.26 ความคาดหวังด้านเศรษฐกิจในระดับความคาดหวังมาก ค่าเฉลี่ย 2.60 และความคาดหวังด้านสังคมในระดับความคาดหวังปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.67 จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระดับการศึกษาและเพศ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อปัจจัยการผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต้นทุน ระดับการศึกษา สถานะของเกษตรกร และเพศ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อปัจจัยด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหาและข้อจำกัดของเกษตรกร คือ ได้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ดินเสื่อม น้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง ทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีความต้องการน้ำสูง กฎระเบียบการปฏิบัติที่แน่นขัดภายในกลุ่มสหกรณ์ฯ และการวางแผนในเรื่องราคาของผลผลิต เป็นปัญหาและข้อจำกัดส่วนใหญ่ที่พบในเกษตรกรอีกด้วย

**คำสำคัญ:** ความคาดหวัง ปาล์มน้ำมัน  
สหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด

## คำนำ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ทั้งในเชิงธุรกิจหรือปลูกแบบเศรษฐกิจพอเพียง และยังสามารถใช้เป็นพลังงานทดแทน เนื่องจากในปัจจุบันราคาน้ำมันดีเซลยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับนโยบายของทางภาครัฐที่ให้ความสำคัญในการจัดหาพื้นที่ปลูกเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นแหล่งพลังงานสำรองในอนาคต จึงได้มีการจัดตั้งโครงการวิจัยขึ้น ภายใต้ชื่อ “โครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการปลูกพืชน้ำมันและการผลิตพลังงานจากพืชแบบครบวงจรในพื้นที่ตัวอย่างเขตภาคเหนือ” โดยมอบหมายให้ศูนย์วิจัยพลังงานชีววมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้ทำการศึกษา เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.พรชัย เหลืองอาภาพงศ์ เป็นหัวหน้าโครงการฯ ในการดำเนินการปลูกปาล์มน้ำมันในเชิงวิชาการในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และเชียงราย ซึ่งเป็นเขตภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อหาเงื่อนไขปัจจัยองค์ประกอบ และความเป็นไปได้ในการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2553 หลังจากที่ทางโครงการศึกษาความเป็นไปได้ของการปลูกพืชน้ำมันและการผลิตพลังงานจากพืชแบบครบวงจรในพื้นที่ตัวอย่างเขตภาคเหนือได้สิ้นสุดลงทางศูนย์วิจัย สาธิต และฝึกอบรมการเกษตรแม่เหียะ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงได้รับมอบหมายให้ดูแลพื้นที่แปลงปาล์มน้ำมันจำนวน 34 ไร่ โดยมีการกักในการมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการดูแลปาล์มน้ำมันแบบครบวงจร เพื่อให้ความรู้แก่นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเป็นฐานความรู้สหกิจศึกษาให้นักศึกษาจากต่างสถาบัน รวมถึงเกษตรกรที่มีความสนใจ (Jaipunya, 2015) การศึกษาเรื่องนี้จึงเป็นการนำข้อมูลของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปาล์มน้ำมันในจังหวัดเชียงราย ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด ในเรื่องความคาดหวังด้านการผลิต ด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม และประเด็นปัญหาหรือข้อจำกัดในการดำเนินการปลูกปาล์มน้ำมันในเขตภาคเหนือ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับใช้เป็นแนวทางให้แก่สหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด สำหรับใช้ในการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันแก่สมาชิกของสหกรณ์ฯ รวมถึงใช้เป็นข้อมูลความรู้ในการสนับสนุนการปลูกปาล์มน้ำมันในภาคเหนือ การตัดสินใจด้านการปลูกของเกษตรกรรายใหม่ การเตรียมพร้อมรับมือกับสภาวะปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงให้แก่นักศึกษาในการศึกษาหาความรู้ของหน่วยวิจัยพืชพลังงาน ศูนย์วิจัย สาธิต และฝึกอบรมการเกษตรแม่เหียะ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่อไป

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดเชียงราย จากสหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด ในเขตอำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่ลาว และอำเภอเวียงป่าเป้า จำนวน 310 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ซึ่งสามารถคำนวณตามสูตรได้กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเท่ากับ 175 คน โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ( $e = 0.05$ )

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ระดับความถูกต้อง/ความเชื่อมั่น 0.05

แทนค่า n ของขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} n &= \frac{310}{1 + 310(0.05)^2} \\ &= 175 \end{aligned}$$

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งตามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวข้องกับเรื่องของสถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการปลูกปาล์มน้ำมันของสหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด จังหวัดเชียงราย เป็นคำถามลักษณะปลายปิดโดยให้เกษตรกรเลือกตอบในลักษณะประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert 3 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจังหวัดเชียงรายเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended question) ทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาข้อจำกัดด้านการผลิต ปัญหาข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ และปัญหาข้อจำกัดด้านสังคม

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) และในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple regression analysis)

#### ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีความคาดหวังด้านการผลิต ในระดับความคาดหวังปานกลาง ( $\bar{x}=2.26$ ) ซึ่งส่วนใหญ่มีความคาดหวังด้านการผลิตในเรื่องของการสนับสนุนด้านสินเชื่อการปลูกพืชคลุมดิน ( $\bar{x}=2.272$ ) ความคาดหวังด้าน

เศรษฐกิจพบว่า เกษตรกรมีความคาดหวังด้านเศรษฐกิจในระดับความคาดหวังมาก ( $\bar{x}=2.60$ ) ซึ่งส่วนใหญ่มีความคาดหวังด้านเศรษฐกิจในเรื่องของผลผลิต 6,000 กิโลกรัม/ไร่/ปี และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากรัฐบาล ( $\bar{x}=2.77$ ) และความคาดหวังด้านสังคมพบว่าเกษตรกรมีความคาดหวังด้านสังคมในระดับความคาดหวังปานกลาง ( $\bar{x}=1.67$ ) ซึ่งส่วนใหญ่มีความคาดหวังด้านสังคมในเรื่องของการได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับปาล์มน้ำมันจากหน่วยงานของภาครัฐ ( $\bar{x}=2.78$ )

#### การทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความคาดหวังด้านการผลิต ความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ และความคาดหวังด้านสังคม ผู้วิจัยกำหนดตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ สถานะของเกษตรกร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมัน หนี้สินรวม ต้นทุน และขนาดพื้นที่ปลูก

ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ ความคาดหวังด้านการผลิต ความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ และความคาดหวังด้านสังคม พบว่า

#### 1. ความคาดหวังด้านการผลิต

ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความคาดหวังการผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.5) และเพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคาดหวังการผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.5) รายละเอียดปรากฏดัง Table 1

**Table1** The relation between general background and farmers' expectations on product aspect

| Model           | Unstandardized Coefficients (b) | t          | Sig.                          |
|-----------------|---------------------------------|------------|-------------------------------|
| Education level | -0.606                          | -3.992     | 0.000                         |
| Gender          | 0.768                           | 3.349      | 0.001                         |
| $R^2 = 0.145$   | SEE = 1.259                     | F = 14.623 | Sig of F = 0.000 <sup>b</sup> |

\* Significant 0.05

#### 2. ความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ

เพศของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความคาดหวังด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.5) ต้นทุน ระดับ

การศึกษา และสถานะของเกษตรกร มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.5) รายละเอียดปรากฏดัง Table 2

**Table 2** The relation between general background and farmers' expectations on economy aspect

| Model           | Unstandardized<br>Coefficients (b) | t         | Sig.                           |
|-----------------|------------------------------------|-----------|--------------------------------|
| Cost            | 0.504                              | 2.530     | 0.012                          |
| Education level | 0.878                              | 2.889     | 0.004                          |
| Famers'status   | 0.653                              | 3.001     | 0.003                          |
| Gender          | -1.056                             | -2.326    | 0.021                          |
| $R^2 = 0.119$   | SEE = 2.416                        | F = 5.724 | Sig. of F = 0.000 <sup>d</sup> |

\* Significant 0.05

**3. ความคาดหวังด้านสังคม** มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคาดหวังด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.5) รายละเอียดปรากฏดัง Table 3

ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความคาดหวังด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.5) และอายุ

**Table 3** The relation between general background and farmers' expectations on social aspect

| Model           | Unstandardized<br>Coefficients (b) | t         | Sig.                           |
|-----------------|------------------------------------|-----------|--------------------------------|
| Age             | 0.604                              | 3.831     | 0.000                          |
| Education level | -0.438                             | -1.978    | 0.050                          |
| $R^2 = 0.100$   | SEE = 1.839                        | F = 9.559 | Sig. of F = 0.000 <sup>b</sup> |

\* Significant 0.05

### ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการปลูกปาล์มน้ำมันจังหวัดเชียงราย

#### 1. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดด้านการผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหาในเรื่องของการได้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ดินเสื่อม น้ำไม่พอ มากถึงร้อยละ 55.4 เนื่องจากปกติแล้วปาล์มน้ำมันจะเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในพื้นที่ที่มีความชื้นสัมพัทธ์ไม่ต่ำกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณน้ำฝนไม่ต่ำกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี และมี

ความถี่ของฝนต่อเนื่องหรือฝนทิ้งช่วงไม่นานเกินไป พื้นที่ของจังหวัดเชียงราย แม้ว่าบางพื้นที่จะมีดินดี น้ำดี แต่ความชื้นในอากาศจะแห้งแล้งยาวนาน 3-6 เดือน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการติดผลของปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะช่วงออกดอก และการผสมเกสรที่ต้องมีอุณหภูมิและความชื้นส่งผลให้ผลผลิตต่ำ ซึ่งอุณหภูมิที่เหมาะสมควรอยู่ที่ 29-32°ซ. และไม่ควรถ่ำกว่า 20°ซ. ความชื้นอากาศไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ 75 รองลงมาร้อยละ 25.1 พบปัญหาราคายูนิฟอร์มเคมีกำจัดศัตรูพืชเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็น

พืชที่ต้องใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราสูง และมีการเพิ่มอัตราการใส่ปุ๋ยขึ้นทุกๆ ปี มากถึง 10 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี อีกทั้งราคาปุ๋ยและสารเคมีมีการปรับตัวขึ้น-ลง ตามสภาพเศรษฐกิจ ส่งผลทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในส่วนของปุ๋ยเคมีและสารเคมีเพิ่มมากขึ้น

## 2. ปัญหาและข้อจำกัดด้านการดำเนินการ

เกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหาในเรื่องของกฎระเบียบการปฏิบัติที่แน่ชัดภายในกลุ่มมากถึงร้อยละ 60.0 รองลงมาร้อยละ 59.4 พบปัญหาเกษตรกรไม่เข้าร่วมประชุมตามวันเวลาที่นัดหมาย ร้อยละ 29.7 การรับรู้ข่าวสารในการประชาสัมพันธ์ภายในกลุ่ม อาจเป็นเพราะสำนักงานสหกรณ์ปาล์มน้ำมันลำนนา จำกัด จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองเชียงรายแห่งเดียว แต่มีสมาชิกกระจายตัวกันอยู่ในอำเภอต่างๆ เกือบทุกอำเภอในจังหวัดเชียงราย ทำให้การกระจายข่าวสารลำบากส่งผลทำให้เกษตรกรได้รับข่าวสารไม่ทั่วถึง

## 3. ปัญหาและข้อจำกัดด้านการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่พบปัญหาในเรื่องของราคาผลผลิตมากถึงร้อยละ 85.1 อาจเป็นเพราะว่าสถานการณ์ราคาปาล์มน้ำมันได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังขาดมาตรการการประกันราคาผลผลิตปาล์มน้ำมัน ประกอบกับโรงหีบปาล์มน้ำมันที่สามารถรองรับผลผลิตได้อยู่ต่างจังหวัด จึงมีค่าใช้จ่ายในการบริหารงานค่อนข้างสูง ทำให้บางครั้งการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรได้ราคาไม่สูงนัก รองลงมาร้อยละ 67.4 พบปัญหาเรื่องการวางแผนการขนส่ง เพราะว่าในรอบเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันแต่ละเดือน เกษตรกรต้องนำผลผลิตมาจำหน่ายที่ลานรับซื้อผลผลิตของสหกรณ์ปาล์มน้ำมันลำนนา จำกัด ด้วยตนเอง และร้อยละ 26.3 การวางแผนในเรื่องการจัดการตลาด เช่น การต่อรองราคาซื้อขาย การรวบรวมผลผลิตเพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่งสำหรับนำไปจำหน่าย เป็นต้น เพราะว่าผลผลิตปาล์มน้ำมันมีข้อแตกต่างจากผลผลิตพืชผลทางการเกษตรชนิดอื่นๆ ซึ่งการแปรรูปผลผลิตปาล์มน้ำมันต้องผ่านการหีบสกัดโดยโรงงานหีบปาล์มน้ำมัน ซึ่งต้องส่งผลผลิตให้ถึงโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง จึงจะทำให้ได้

น้ำมันปาล์มที่มีคุณภาพและได้ราคาดี ซึ่งในจังหวัดเชียงรายไม่มีโรงงานหีบสกัดปาล์มน้ำมัน จึงทำให้ต้องส่งโรงหีบสกัดปาล์มน้ำมันต่างจังหวัดซึ่งมีโรงงานรับซื้อผลผลิตไม่มาก ทำให้เกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้ และมักถูกกดราคาจากผู้รับซื้อ

## วิจารณ์ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคาดหวังของเกษตรกรต่อโครงการปลูกปาล์มน้ำมันของสหกรณ์ปาล์มน้ำมันลำนนา จำกัด จังหวัดเชียงราย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

**ระดับการศึกษา** มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านการผลิต และความคาดหวังด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีความคาดหวังด้านการผลิตมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำเป็นผู้ดูแลการผลิตตั้งแต่กระบวนการปลูกไปจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งส่งผลให้มีความคาดหวังในปัจจัยด้านการผลิตมากกว่าเกษตรกรผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งอยู่ในกลุ่มของเจ้าของหรือผู้ลงทุน และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีความคาดหวังด้านสังคมมากกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข่าวสารและแหล่งความรู้ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันได้ยากกว่าจึงส่งผลให้มีความต้องการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ทางด้านวิชาการจากทางสหกรณ์ฯ และหน่วยงานภาครัฐมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ Phitthayaphinant *et al.* (2013) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีอิทธิพลทำให้รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น และเกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการทำสวนปาล์มน้ำมัน ดังนั้น เกษตรกรควร

พัฒนาตนเองให้ก้าวทันโลก โดยการเข้าร่วมอบรม/ประชุม/สัมมนา การขอคำแนะนำจากนักวิชาการของหน่วยงานราชการและ/หรือสถาบันการศึกษา และการศึกษาดูงานจากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำสวนปาล์มน้ำมัน แสดงว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการปฏิบัติที่ดีกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำ

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำมีความคาดหวังด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงอยู่ในกลุ่มของเจ้าของหรือผู้ลงทุน จึงมีความคาดหวังว่าอาชีพการปลูกปาล์มน้ำมันต้องเป็นอาชีพที่มั่นคง มีการประกันราคา และมีตลาดรับซื้อที่แน่นอน ซึ่งให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับ Phitthayaphinant *et al.* (2015) พบว่าเกษตรกรครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50 จบการศึกษาชั้นสูงสุดเพียงระดับประถมศึกษา เห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาเพียงขั้นพื้นฐานเนื่องจากรุ่นพ่อและแม่ของเกษตรกรและเกษตรกรเองไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามากนัก เพราะเชื่อว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาในระดับที่สูง สามารถอ่านออกเขียนได้ก็เพียงพอแล้ว หรือเกษตรกรบางครัวเรือนไม่มีเงินเพียงพอที่จะใช้เพื่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ทำให้เป็นข้อจำกัดในการยอมรับและเข้าใจการใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบใหม่ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยประสบการณ์และความชำนาญในการผลิตปาล์มน้ำมันเป็นสำคัญ

**เพศ** มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านการผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรเพศชายมีความคาดหวังด้านการผลิตน้อยกว่าเพศหญิง ซึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรเพศหญิงมีความละเอียดในการใช้เงิน จึงคำนึงถึงต้นทุนการผลิตมากกว่าเกษตรกรเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับ Intragong (2014) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติของ

เกษตรกรเกี่ยวกับภัยพิบัติทางการเกษตร ในตำบลช่วงเปา อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเพศมีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยพิบัติทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความรู้ ทักษะคิด ต่อพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการทำงานของลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตขวดในจังหวัดปทุมธานี โดยพบว่าลูกจ้างที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้เรื่องการป้องกันอันตรายจากการทำงานแตกต่างกัน

เพศมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรเพศชายมีความคาดหวังด้านเศรษฐกิจมากกว่าเกษตรกรเพศหญิง ซึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรเพศชายซึ่งถือว่าเป็นผู้นำครอบครัว จึงคำนึงถึงความมั่นคงของครอบครัว อาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบันควรมีรายได้มั่นคงสม่ำเสมอ มีตลาดรับซื้อสะดวกสบายมากกว่าเกษตรกรเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ Phitthayaphinant *et al.* (2013) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.33 ส่วนที่เหลืออีก 58 ราย หรือร้อยละ 38.67 เป็นเพศหญิง ซึ่งเป็นลักษณะของสังคมไทยที่โดยส่วนใหญ่เพศชายเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครัวเรือน และมีบทบาทสำคัญในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว อีกทั้งงานส่วนใหญ่ในสวนปาล์มน้ำมันเป็นงานค่อนข้างหนัก และมีงานตลอดทั้งปี จึงเหมาะสำหรับเพศชาย ในขณะที่เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเพศหญิง เนื่องจากสามีกำลังดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในสวนปาล์มน้ำมัน

**ต้นทุน** มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรที่ใช้ต้นทุนในการปลูกปาล์มน้ำมันต่ำมีความคาดหวังด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าเกษตรกรที่ใช้ต้นทุนในการปลูกปาล์มน้ำมันสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรที่ใช้ต้นทุนปลูกปาล์มน้ำมันสูง มีการใช้แหล่งเงินจากสถาบันการเงินที่ให้บริการด้านสินเชื่อ ดังนั้นจึงมีความเสี่ยงในด้านการลงทุนสูง จึงมีความคาดหวังในเรื่องของความมั่นคงของอาชีพ และรายได้ที่มั่นคงแน่นอน

ซึ่งสอดคล้องกับ Phitthayaphinant *et al.* (2015) ที่รายงานว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมดในการทำสวนปาล์มน้ำมัน เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ของการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อเป็นอาชีพที่สร้างรายได้หลักของครัวเรือน และเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน (รายได้เสริม) จึงทำให้การลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันมีความเป็นไปได้ทางการเงิน

**สถานะของเกษตรกร** มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรที่มีสถานะเป็นเจ้าของสวนปาล์มน้ำมันมีความคาดหวังด้านเศรษฐกิจน้อยกว่าเกษตรกรที่มีสถานะอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีสถานะอื่นๆ จะเป็นกลุ่มของลูกจ้างที่ได้รับค่าตอบแทนแรงงานเป็นเงินรายวันหรือรายเดือน จึงมีความคาดหวังในด้านความมั่นคงของอาชีพมากกว่าเกษตรกรที่เป็นเจ้าของสวนปาล์มน้ำมัน ซึ่งสอดคล้องกับ Chantuk *et al.* (2011) รายงานว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในวัยทำงาน และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรมาแล้ว 6-10 ปี เป็นการเลี้ยงแบบใช้ทุนของตนเองเป็นหลัก คือ รูปแบบเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งทำให้ทราบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีความเชี่ยวชาญในการเลี้ยงสุกรเป็นอย่างดี

**อายุ** มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรที่มีอายุน้อยมีความคาดหวังด้านสังคมน้อยกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อยยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมัน จึงมีความต้องการรับรู้ข่าวสาร และข้อมูลทางด้านวิชาการจากสหกรณ์ปาล์มน้ำมันล้านนา จำกัด จังหวัดเชียงราย และจากหน่วยงานภาครัฐมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Phitthayaphinant *et al.* (2015) ที่พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันได้ก้าวเข้าสู่ยุคของผู้สูงวัยมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงานตั้งแต่วัยผู้ใหญ่ไปจนถึงวัยกลางคน ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิต และเป็นช่วงอายุที่มีประสบการณ์ในการทำสวนปาล์มน้ำมันมามากพอสมควร โดยผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปได้

ตามทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านแรงงานภาคการเกษตรในปัจจุบัน

## สรุปผลการวิจัย

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน มีความคาดหวังด้านการผลิตในระดับปานกลาง มีความคาดหวังด้านเศรษฐกิจในระดับมาก และมีความคาดหวังด้านสังคมในระดับปานกลาง โดยผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มเกษตรกรและความคาดหวังด้านการผลิตพบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความคาดหวังด้านการผลิตและความคาดหวังด้านสังคม เพศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคาดหวังด้านการผลิต เพศ มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ ต้นทุน ส่วนระดับการศึกษา และสถานะของเกษตรกร มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ และอายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคาดหวังด้านสังคม และจากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิต ด้านการดำเนินงาน และด้านการตลาด พบในเรื่องของการได้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ดินเสื่อม น้ำไม่เพียงพอ ภาวะเปียกการปฏิบัติที่แน่นชิดภายในกลุ่ม รวมถึงราคาผลผลิต ดังนั้นควรมีการอบรมให้ความรู้ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างข้อตกลงที่ชัดเจนและถือปฏิบัติร่วมกัน และมีการวางแผนในเรื่องของการกำหนดราคารับซื้อผลผลิต เพื่อช่วยลดอุปสรรคและข้อจำกัดในประเด็นดังกล่าว

## กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษาที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัย สาธิตและฝึกอบรมการเกษตรแม่เหียะ ตลอดจนสหกรณ์ปาล์ม

น้ำมันล้าหนา จำกัด จังหวัดเชียงราย และกลุ่มเกษตรกร  
ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดเชียงรายทุกท่าน ที่ให้ความ  
ร่วมมือและกรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับ  
งานวิจัยครั้งนี้ งานวิจัยสำเร็จจุล่งไปด้วยดี

### เอกสารอ้างอิง

- Chantuk, T., Y. Klayyoo and W. Limarunothai.  
2011. **Efficiency of Production Factors  
and Cost of Pig: The Sufficiency  
Economy Philosophy in  
Nakhon Pathom Province.**  
Nakhon Pathom: Rajamangala University  
of Technology Rattanakosin. 68 p.
- Intragong, R. 2014. **Farmers' Knowledge,  
Understanding and Practice about  
Agricultural Disaster in Khuang Pao  
sub-district, Chom Thong District,  
Chiang Mai Province.** Master Thesis.  
Chiang Mai University. 138 p.
- Jaipunya, K. 2015. **Crop research unit.**  
6 p. *In* Annual report. Chiang Mai:  
Chiang Mai University. [in Thai].
- Phitthayaphinant, P., B. Somboonsuke,  
T. Eksomtramage and P. Satsue. 2013.  
**Economic Efficiency Analysis of Oil  
Palm Production in Aoluek District,  
Krabi Province.** Master Thesis.  
Prince of Songkla University. 324 p.
- Phitthayaphinant, P., B. Somboonsuke,  
T. Eksomtramage and P. Satsue. 2015.  
Factors determining farmer's decision  
on area expansion of oil palm plantation  
in Aoluek district, Krabi province.  
**KKU Research Journal**  
13(4): 1-13. [in Thai]
- Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory  
Analysis 3<sup>rd</sup> edition.** New York:  
Harper and Row Publ. 1130 p

